Vlaams Parlement

stuk **704** (2010-2011) – Nr. 2
ingediend op 29 oktober 2010 (2010-2011)

Gedachtewisseling

over het groenboek Interne Staatshervorming

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme
uitgebracht door de heer Jan Durnez

verzendcode: BIN

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: mevrouw Annick De Ridder.

Vaste leden:
mevrouw Karin Brouwers, de heren Jan Durnez, Ward Kennes, Jan Verfaillie;
de heren Frank Creyelman, Joris Van Hauthem, mevrouw Linda Vissers;
de heer Marnic De Meulemeester, mevrouw Annick De Ridder;
de heer Kurt De Loor, mevrouw Els Robeyns;
de heren Lieven Dehandschutter, Willy Segers;
de heer Peter Reekmans;
de heer Bart Caron.

Plaatsvervangers:
mevrouw Vera Jans, de heer Jan Laurys, mevrouw Valerie Taeldeman, de heer Johan Verstreken;
de dames Katleen Martens, Marleen Van den Eynde, de heer Wim Wienen;
de heer Marc Vanden Bussche, mevrouw Marleen Vanderpoorten;
de dames Kathleen Deckx, Else De Wachter;
de heer Bart De Wever, mevrouw Lies Jans;
mevrouw Patricia De Waele;
mevrouw Mieke Vogels.

Toegevoegde leden:
de heer Christian Van Eyken;
de heer Karim Van Overmeire.

Stukken in het dossier:
704 (2010-2011) – Nr. 1: Verslag over gedachtewisseling

INHOUD

1. Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken (Vlabest) 4
1.1. Inleiding door de heer Herman Matthijs, voorzitter van Vlabest 4
1.2. Toelichting door de heer Wouter Van Dooren, onafhankelijke deskundige in Vlabest 4
1.3. Vragen en opmerkingen van de commissieleden 5
1.4. Antwoorden van de Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken 8
1.5. Repliek van de commissieleden en aanvullend antwoord van Vlabest 10
2. Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) 10
2.1. Inleiding door de heer Pieter Kerremans, administrateur-generaal van de SERV 10
2.2. Toelichting door de heer Wim Knaepen van de SERV-studiedienst 10
2.3. Besluit door de heer Pieter Kerremans, administrateur-generaal van de SERV 12
2.4. Vragen en opmerkingen van de commissieleden 12
2.5. Antwoorden van de SERV 12
3. 'De Verenigde Verenigingen' 13
3.1. Toelichtingen door de heer Bart Verhaeghe en mevrouw Liesbeth De Winter 13
3.2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden 15
3.3. Antwoorden van 'de Verenigde Verenigingen' 17

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Decreetsevaluatie, Inburgering en Toerisme hield op 20 oktober 2010 een gedachtewisseling over het groenboek Interne Staatshervorming.

Aan de gedachtewisseling werd deelgenomen door:
– prof. dr. Herman Matthijs, prof. dr. Wouter Van Dooren en prof. dr. Ellen Wayenberg (Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken);
– de heren Pieter Kerremans, Wim Knaepen en Peter Van Humbeeck (Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen);
– de heer Bart Verhaeghe en mevrouw Liesbeth De Winter ('de Verenigde Verenigingen').

1. Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken (Vlabest)

1.1. Inleiding door de heer Herman Matthijs, voorzitter van Vlabest

De heer *Herman Matthijs* verklaart dat Vlabest verschillende permanente werkgroepen telt. Een ervan buigt zich over de lokale besturen. Voorts zijn er werkgroepen over inburgering, over de Vlaamse administratie, over de externe audit van de lokale overheden. Vlabest heeft al initiatieven genomen over dit thema, meer bepaald in het memorandum voor de Vlaamse verkiezingen van 2009. Vlabest beschikt over een conceptnota over de interne staatshervorming en heeft een schema uitgewerkt over de regioscreening.

Dit dossier staat niet los van de andere kwesties waar Vlabest zich over buigt zoals de planlastvermindering. Samen met de andere strategische adviesraden werkt men aan een advies daarover. Vlabest heeft ook adviezen gegeven over de nieuwe beleids- en beheerscyclus, die recent in het staatsblad is verschenen. De raad heeft naar aanleiding van het nieuwe Gemeentedecreet een heel omstandig verslag gemaakt over de externe audit van de lokale en provinciale besturen.

1.2. Toelichting door de heer Wouter Van Dooren, onafhankelijke deskundige in Vlabest

De heer *Wouter Van Dooren* focust op de appreciatie van het groenboek en de regioscreening. Het probleem is de bestuurlijke drukte, de vele organisaties, vaak op het intermediaire niveau. Die wordt veroorzaakt door twee factoren: sectorale verkokering en bestuurlijke mismatch. De sectorale verkokering wordt vooral veroorzaakt door Vlaanderen. De Vlaamse beleidsdomeinen exporteren de laatste tien tot vijftien jaar hun modellen naar het lokale niveau, maar ook naar het intermediaire niveau. Bij de bestuurlijke mismatch is het kernpunt dat de maatschappelijke en bestuurlijke schaal niet meer aan elkaar aangepast zijn. Dat uit zich op twee terreinen: de bestuurskracht van de landelijke gemeenten en de stadsrandproblemen. Een mogelijke oplossing zijn de stadsregio's. De problemen zijn er al minstens tien tot vijftien jaar. Het groenboek codificeert een aantal van die langetermijntrends.

Het groenboek bevat positieve elementen. Het omschrijft het probleem scherp. Heel wat aspecten ervan lopen gelijk met de omschrijving in de conceptnota van Vlabest. Het groenboek bevat een duidelijke, bediscussieerbare visie. De oplossingen zijn volgens het groenboek: meer bestuurskracht door schaalvergroting, meer transparantie en effectiviteit op het intermediaire niveau, heel wat culturele en proceselementen. De voorstellen op het intermediaire niveau zetten de provincies wel onder druk. De culturele en proceselementen zijn zodanig aanwezig dat de vraag rijst of het wel over een staatshervorming gaat. Die hervormt immers enkel de structuren. Het valt wel op dat de meeste discussies gaan over de structurele elementen. Het is goed dat er een maatschappelijk debat op gang komt, maar het is belangrijk dat alle sectoren de discussie voeren. De sectoren zijn nog niet altijd overtuigd van de noodzaak. Dat blijft dus nog altijd een belangrijk aandachtspunt.

Het groenboek is op enkele punten voor verbetering vatbaar. Een aantal elementen van het advies focust op het proces zelf. Misschien moet het groenboek groener en het witboek witter zijn. Het groenboek moet meer opties openlaten en de verschillende modellen in de verf zetten, terwijl de operationele keuzes scherper in het witboek worden vastgelegd. Dit parlement werkt voor het eerst met deze methode, allicht is het een leerproces.

Het groenboek focust vooral op wat de lokale en provinciale besturen moeten doen, maar verwaarloost wat Vlaanderen zelf moet ondernemen. Voorts ontbreekt de integratie met de andere initiatieven van de Vlaamse Regering: ViA, Pact 2020, duurzame ontwikkeling, slagkrachtige overheid, de aanbevelingen van de commissies-Berx en -Sauwens. Er zijn verschillende visievormende fora en initiatieven die riskeren los komen te staan van elkaar. De federale overheid en Europa komen in het groenboek nauwelijks aan bod terwijl de federale overheid bijvoorbeeld een belangrijke rol speelt voor het lokale bestuur.

Een regioscreening moet enerzijds leiden tot uniforme geografische afbakeningen op regioniveau en anderzijds tot een actieplan binnen deze afbakeningen voor de aanpak van de bestuurlijke drukte. Het is de bedoeling de intermediaire structuren te rationaliseren volgens een aantal criteria, onder meer legitimiteit, effectiviteit en efficiëntie van de regionale samenwerking.

Het advies van Vlabest bevat ook een kaart, een voorbeeld van een regioafbakening. Vlabest heeft de bestaande indelingen naast elkaar gelegd en getracht een grootste gemene deler te vinden. Dat betekent niet dat het de definitieve afbakening is, het is een startpunt. Die is nodig om de onderhandelingen te starten. De afbakening kan nog wijzigen. Een afbakening moet gebiedsdekkend zijn zodat elk bestuur zich terugvindt in een regioverband. De plaatselijke afweging is van groot belang.

Kort samengevat verloopt het proces als volgt: na discussies met alle betrokkenen wordt een actieplan opgesteld. De oefening mag dus niet vrijblijvend zijn maar moet de bestuurlijke drukte op regioniveau aanpakken. Op lokaal niveau vergt het openheid om de schaal en de bestuurskracht in vraag te stellen en na te denken over een breed pallet aan oplossingen. Vlabest adviseert om voor het provinciale niveau voornamelijk na te denken over beleidsvraagstukken met herverdelend karakter. Dus domeinen waarvoor de lokale besturen zelf niet tot herverdeling kunnen komen. Ook de federale overheid en het Europese niveau moeten mee. Voor alle niveaus moet het resultaat zijn dat er minder interveniërende lagen zijn.

Vlaanderen moet de gelijkwaardigheid van de regio's garanderen, moet de verplichte samenwerkingsverbanden logisch inrichten. De regels ervan moeten zoveel mogelijk geënt worden op de regels die door de lokale besturen gedefinieerd worden. Voorts moet Vlaanderen zorgen voor betere decretale kaders voor samenwerking, intergemeentelijk of interbestuurlijk, en kan men overwegen om bepaalde transitiekosten te financieren. Het moet openstaan voor innovatieve ideeën van onderuit over onder meer regiobesturen, fusies, 'shared services'. Die voorstellen kunnen verschillen van regio tot regio.

1.3. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

De heer *Sas van Rouveroij* vindt dat Vlabest goed werk verricht, beter nog dan zijn voorganger de Hoge Raad voor Binnenlands Bestuur. Hij acht het een goede zaak dat de methodologie van de regioscreening in het groenboek wordt opgenomen. Deze methodiek goed aanwenden is een kritische succesfactor, zeker op het niveau van de structuren. Om de schaalproblemen en de 'mismatch' op te lossen is er volgens de raad niet alleen discussie tussen bestuurders, maar ook met burgers en bedrijven nodig. Burgers en bedrijven denken functioneel, terwijl politici denken in functie van bestuurlijke grenzen en

bestuurlijk-administratieve concepten. Een brede discussie zal tot gevolg hebben dat het draagvlak voor de hervorming groeit. Hoe kan dat middenveld geactiveerd worden? Een procedure vergelijkbaar met een openbaar onderzoek, lijkt het lid te formalistisch en te afstandelijk. Adviseert de raad een dialoog met individuele burgers en bedrijven of enkel met het georganiseerde middenveld?

Om de juiste conclusies te trekken, moeten in de methodiek alle premissen aanwezig zijn. Een premisse ontbreekt, namelijk het aspect doorlichting. Zeker voor bestuurskracht volstaat een inventarisatie niet, het komt erop aan na te gaan waarom bestuurskracht op een bepaalde plaats ontbreekt en niet op een andere plaats. Zal de regioscreening een sterke doorlichting inhouden? Met welke parameters zal bestuurskracht gemeten worden? Het heeft geen zin om enkel arbitraire criteria als het aantal inwoners als basis te nemen.

Een regioafbakening voorstellen is dapper, want het leidt sowieso tot kritiek. Regionaal Sociaaleconomische Overlegcomités (RESOC) kunnen een belangrijk element zijn in de opbouw van onderuit. Het is vreemd dat er voor geopteerd wordt om van dertien RESOC's naar 24 regio's over te gaan. Dat is op zich al een gigantische versplintering. Zelfs al is een regio geen bestuurslaag, hij heeft toch ondersteuning nodig. Hoe zal dat ambtelijk onderbouwd worden? Hoe meer regio's, hoe meer onderbouwing nodig is.

Het klopt dat regioscreening een methodiek is, geen blauwdruk en dat een regio geen vierde bestuurslaag mag zijn. Wat is volgens Vlabest een bestuurslaag? Op basis van die definitie hoopt het lid te kunnen afleiden of Vlabest flirt met de grens van bestuurslaag of ze overschrijdt.

Voor procesuitbouw van onderaf is inderdaad leiderschap nodig. Hoe wordt dergelijk politiek leiderschap geselecteerd? Het is te gemakkelijk te antwoorden dat dat varieert per regio. Volgens de presentatie mag dat niet de gouverneur zijn, maar de teksten zijn genuanceerder. Laat een politiek leiderschap dan het model zijn voor de gouverneur van morgen: iemand die discreet leiderschap aankan, dus eerder coachen en begeleiden, een partner voor de lokale besturen. Door zijn hybride verhouding met de provincies is zijn functie vandaag nog te veel politiek.

Provincies en gemeenten delen hun strijd tegen de betutteling van de Vlaamse overheid en tegen de sectorale verkokering. Is voor het doorbreken van de verkokering een fundamentele hervorming van het beter bestuurlijk beleid nodig? De minister is niet bereid om het beter bestuurlijk beleid op de helling te zetten, enkel bij te sturen.

Het groenboek moet groener, dus moet meer opties en scenario's bevatten. Nu bevat het groenboek geen keuzes. Dat is het gevolg van het regeerakkoord. Vlabest aanvaardt de keuzes van het regeerakkoord. Beide gaan niet samen. Het is beter dat alle varianten besproken en gewogen worden. Op de resultaten daarvan kunnen de keuzes uit het regeerakkoord toegepast worden. Maar dat vergt een gigantische veerkracht van de samenstellende delen van deze coalitie en een enorme interne cohesie.

De heer *Jan Durnez* vindt dat de koppeling bestuurskracht en schaalgrootte naast het aspect bestuurscultuur kijkt. Daarvoor speelt de grootte van de gemeente geen rol. In welke mate is de bestuurskracht afhankelijk van de inkomsten? Met de beperkte middelen kunnen gemeenten een aantal basisopdrachten vervullen. Die moeten dan wel bepaald worden. Hoe is de verhouding met de buurgemeenten met meer inkomsten? Het Gemeentefonds compenseert gemeenten met centrumfunctie. Die gemeenten vragen dan wel aan inwoners uit buurgemeenten een hogere toegangsprijs voor bijvoorbeeld de toegang tot het zwembad.

In welke mate zijn in de regioscreening de buitendiensten van de administratie begrepen? Heeft Vlabest overlegd met de Commissie Efficiënte en Effectieve Overheid? In die commissie zijn twee bestuurslagen niet vertegenwoordigd. Een regiocontract is een interessant idee, ook met gemeenten en provincies kunnen dergelijke contracten gesloten worden. Kan dat een bijkomend instrument voor het groenboek zijn? Modelcontracten zouden een grote hulp zijn.

Het klopt dat nu eerst die visie op punt moet staan alvorens doorbraken aan te pakken. De gouverneur heeft geen politieke functie en komt dus niet in aanmerking voor het leiderschap. Het lid is het ermee eens dat wie die functie waarneemt kan verschillen per regio. De externe expertise staat centraal bij die aanduiding. In het groenboek is de inbreng van externe expertise te beperkt.

Mevrouw *Els Robeyns* vraagt of Vlabest denkt dat vrijwillige fusies de bestuurskrachtproblemen zullen oplossen. Een andere oplossing is meer intergemeentelijke samenwerking. Zal dat echter geen vierde en bijkomende verrommeling veroorzaken? Als de regio geen bestuurslaag is, hoe kan hij dan bijdragen aan de efficiëntie? Hoe zullen de regio's zich verhouden ten opzichte van de provincies?

Bij de afbakening van de regio's is maatwerk belangrijk. Grote steden hebben baat bij stadsregio's, maar dat mag de kleine gemeenten niet in de verdrukking brengen. Limburg wordt in de voorgestelde regioafbakening opgedeeld in vijf stukken. Hoe zal dat efficiënter zijn dan de huidige structuur, waarbij de provincie alles behartigt?

De heer *Bart Caron* maakt deel uit van de stuurgroep van een experimentele regioscreening. Dat is een interessante oefening, maar ze mag niet vrijblijvend zijn. Het is duidelijk dat elke regio een specifieke aanpak nodig heeft. De situatie, de verrommeling verschillen immers grondig naargelang de regio. Maatwerk is dus nodig. Voorts moet de screening gebiedsdekkend en systematisch zijn, maar de uitkomst mag in ieder geval niet op voorhand vaststaan. De regioscreening is een methode, zeker niet bedoeld om een vierde bestuurslaag te scheppen. Maar het mag toch geen oefening zijn zonder uitkomst. Er moet een politieke conclusie komen. Wat wordt de rol van de verkozenen? Is een regio geen vierde bestuurslaag omdat er geen rechtstreekse verkiezingen voor gehouden worden? Het lid pleit voor verregaande conclusies onder meer voor de bevoegdheden van alle betrokken niveaus.

Is de regioscreening beperkt tot een beschrijving van de bestaande toestand? Of beschrijft ze ook de gewenste toestand? Kunnen er ook vragen uit voortvloeien over de andere bestuurslagen?

De heer *Kurt De Loor* vraagt of de oplossingen in het groenboek volstaan om tot een grotere bestuurskracht te komen. Welke timing stelt Vlabest voor om een maatschappelijk debat te voeren? Wat zijn de volgende stappen in het proces van interne staatshervorming? De regioscreening levert 24 uniforme geografische gebieden op. Hoe verklaart Vlabest dat die vaste afbakening voor de verschillende sectoren kan gelden? Naargelang het domein variëren de grenzen immers. Vaste grenzen zijn kunstmatig en niet altijd afgestemd op de behoeften van de regio. Hoe kan het gebrek aan terugkoppeling, het democratische deficit aangepakt worden en tegelijk vermeden worden dat de regio een vierde bestuurslaag wordt?

Het is niet duidelijk hoe het plaatselijk politieke leiderschap precies geregeld zal worden. Hoe kan objectief bepaald worden wie de leider wordt?

Mevrouw *Patricia De Waele* merkt op dat de gebiedsafbakening niet alleen bestuurlijke maar ook emotionele consequenties heeft. Zij herinnert aan de hier en daar nog onverteerde fusies van de jaren zeventig. Een en ander heeft te maken met identiteit en waar men bij wil horen. Op welke wetenschappelijke basis is de voorgestelde afbakening tot stand gekomen? Gemeenten als Evergem zijn tweeslachtig. De ene kant voelt zich aangesloten bij de ene regio, de andere bij een andere. Heeft men er in dat verband over gedacht om de vrijwillige regiovorming te laten voorafgaan door een volledig herbekijken van de vroegere fusies? Moet men met andere woorden niet nog verder durven teruggaan en vanaf nul beginnen? De spreker verduidelijkt dat dit niet haar voorstel is, maar een vraag die zij opwerpt.

De heer *Willy Segers* wijst op een tweespalt. Van Vlaanderen weer een Europese topregio maken vereist dat snel knopen worden doorgehakt, terwijl het maatschappelijke debat dan weer tijd vraagt. Hoe ziet Vlabest de timing?

Het lid sluit zich aan bij de vragen over de regioscreening, de politieke eindverantwoordelijkheid, de bestuurlijke ondersteuning en de begeleiding door onafhankelijke experts.

Hoe kijkt Vlabest, dat vindt dat men eigenlijk te vroeg operationeel werkt, aan tegen de omgekeerde vraag van het middenveld naar concretere dingen?

Mevrouw *Karin Brouwers* vindt de verklaringen over de regioscreening tegenstrijdig. Enerzijds zou zij een methodiek vormen en geen vierde bestuurslaag, anderzijds worden fusies en regiobesturen in de tekst wel verdedigd als een optie die moet onderzocht worden. Zij vraagt verduidelijking.

Het voorzitterschap van de regio's aan de gouverneurs toebedelen is geen slechte keuze. Die overstijgen immers het onderscheid tussen stad en platteland.

De heer *Marnic De Meulemeester* meent dat het intermediaire niveau een voor de lokale besturen belangrijke rol kan spelen in de uitoefening van bevoegdheden als veiligheid, brandweer, politie en preventie. Thans wordt hij vervuld door de provincie en de gouverneur. Wat is de kijk van Vlabest?

De heer *Joris Van Hauthem* vraagt of Vlabest fusies als vrijwillig of verplicht ziet. Hij verwacht alvast niet veel van vrijwillige. Vormen de regiobesturen een bijkomend niveau of vervangen zij het provinciale?

1.4. Antwoorden van de Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken

De heer *Herman Matthijs* verzekert dat het zeker niet de bedoeling is om een vierde bestuursniveau in het leven te roepen. Dat zou nieuwe uitgaven in de openbare financiën vereisen in een tijd waarin men juist moet besparen.

Met de Commissie Efficiënte en Effectieve Overheid is nooit enig contact geweest. Wel zijn hun nota's vaak door Vlabest geïnspireerd, zij het zonder bronvermelding.

De professor erkent dat het kerntakendebat in de praktijk tot nu toe weinig tot niets heeft opgeleverd. Het is eigenlijk nog altijd bezig; wat voorligt is een soort vervolg.

De regioscreening is gebeurd binnen het kader van de bestaande provincies. Een ideale indeling in regio's vereist wijzigingen aan de provinciegrenzen uit 1831, maar die hebben politieke consequenties. Volgens de spreker zijn ze bestuurlijk en economisch compleet verouderd. De provincies herorganiseren zou een hoger aantal kunnen inhouden. Maar uiteindelijk is dit een politieke kwestie.

Vrijwillige fusies zijn altijd zeer beperkt geweest. Ook nu zal een gemeentelijke fusieoperatie opgelegd moeten worden door de Vlaamse overheid. In Nederland heeft men veel meer ervaring, maar daar is het geen politiek maar een administratief proces, waar de nieuwe bewindsploeg overigens een eind wil aan maken.

In de wetenschappelijke literatuur bestaat veel onenigheid over bestuurskracht. Er is geen algemeen aanvaarde definitie. In Nederland en de Scandinavische landen baseert men zich op de fiscale capaciteit. Hoe groter, hoe beter, lijkt men te denken, maar in de praktijk worden de openbare financiën van de 26 Nederlandse steden met meer dan 100.000 inwoners slechter beheerd dan die van de kleinere. Ze hebben ook meer ambtenaren per 1000 inwoners.

De blijvende greep van de federale overheid op de lokale overheid via brandweer en politie, is een probleem dat in de staatshervorming moet opgelost worden, in het bijzonder wat de van Vlaanderen afwijkende indeling in zones betreft.

Mevrouw *Ellen Wayenberg*, onafhankelijk deskundige in Vlabest, bevestigt dat nog geen afgelijnde criteria bestaan voor bestuurskracht. Voor Vlabest is de regioscreening een 'as is'-instrument, dat de bestaande situatie in kaart brengt. Van daaruit kan men dan wenselijke situaties uittekenen. Op welke principes men moet inzetten, is verschillend van regio tot regio. Daarom werden geen algemene indicatoren aangewezen. Zelfs als Vlabest dat wel zou doen, blijven de vragen hoe men de scores moet meten en hoe hoog ze moeten zijn.

Zij wijst erop dat al verschillende regioscreenings werden uitgevoerd. Uit die methodologie kunnen democratische en functioneringsindicatoren geput worden om het procesmanagement vorm te geven. Over het politieke leiderschap van de screening heeft Vlabest nog geen uitvoerige discussie gevoerd. De raad is er niet tegen om het te verlenen aan een kleine groep van vier tot vijf politici uit de regio. Tegelijk moet men zorgen voor een degelijke administratieve ondersteuning.

De voorgestelde indeling wordt door de spreker verantwoord met het argument dat men ergens moet beginnen. Het startvoorstel vormt de grootste gemene deler uit de bestaande federale en Vlaamse wetgeving. Niets belet echter op grond van de vaststellingen bij de screening de indeling te wijzigen. Het betreft zeker geen formalisering van een vierde bestuurslaag, onderstreept mevrouw Wayenberg.

De heer *Wouter Van Dooren* benadrukt dat Vlabest met relatief weinig middelen werkt, maar wel kan terugvallen op bestaande Vlaamse onderzoeksgroepen, die soms ook de Commissie Efficiënte en Effectieve Overheid bedienen. Misschien is de afstand dus minder groot dan hij lijkt. Belangrijk is wel dat het onderzoek doorgaat.

Heel Beter Bestuurlijk Beleid herzien is als het openen van de doos van Pandora. Ook die nieuwe structuur zal immers niet stroken met de lokale indelingen. Het principe van de regioscreening is gebiedsgerichte werking. Dat vergt van de Vlaamse overheid een cultuuromslag. Een nieuwe structuurhervorming zal de gebiedsgerichte werking alleen maar compliceren. Dit is geen officieel standpunt van Vlabest, waarschuwt de spreker.

Regiobesturen mogen inderdaad geen vierde bestuurslaag vormen over het hele territorium, maar bepaalde regio's kunnen er wel voor kiezen. Vlabest pleit voor maatwerk binnen een menu aan mogelijkheden. De heer Van Dooren wijst erop dat nu al honderden organisaties tussen het provinciale en lokale niveau actief zijn en dus een feitelijke, maar grijze, vierde laag vormen. Inzet van de oefening is legitimering en rationalisatie.

1.5. Repliek van de commissieleden en aanvullend antwoord van Vlabest

De heer *Sas van Rouveroij* herhaalt zijn opmerking dat een pseudobestuurslaag evengoed geld kost. Hij hoorde niets over de ambtelijke ondersteuning. Als men op grond van flexibiliteit in sommige gebieden regiobesturen opricht, moet men consequent zijn en op die plaatsen dan ook de provinciebesturen afschaffen. Dat Vlabest dat niet zonder meer bevestigt, baart hem zorgen.

De heer *Marc Vanden Bussche* is ontgoocheld dat geen poging wordt ondernomen om bestuurskracht te definiëren. Kan men geen minimale voorwaarden omschrijven, zoals die voor de vorming van politiezones?

De heer *Jan Durnez* denkt dat het gesprek grondiger moet voortgezet worden, bijvoorbeeld over de regiocontracten. De grijze zone een vierde bestuurslaag noemen is wat kort door de bocht. Er zitten heel wat nuttige, informele circuits in, terwijl Vlaanderen anderzijds heel wat beslissingsstructuren oplegt met een problematische legitimering. Ook de toewijzing van al die intermediaire entiteiten aan een van de bestuurslagen, is een thema waarop de commissie nog moet doorgaan, meent het lid.

De heer *Herman Matthijs* erkent dat heel wat items nog grondig moeten bekeken worden. Hij noemt de bestaande, indirect verkozen tussenniveaus als politieraden, brandweerzones en OCMW's. Politiezones kan men niet eenvoudig als voorbeeld nemen, want zij hebben geen eigen fiscaliteit maar leven van lokale en federale dotaties. Er zijn nog 101 open vragen. Het is aan het Vlaams Parlement om ze te beantwoorden.

2. Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV)

2.1. Inleiding door de heer Pieter Kerremans, administrateur-generaal van de SERV

De heer *Pieter Kerremans* merkt op dat de Vlaamse sociale partners de omvorming van het Vlaamse bestuurlijke landschap met het oog op meer efficiëntie en effectiviteit, belangrijk vinden. De SERV is wel verbaasd niet om advies te zijn gevraagd bij de voorbereiding van het groenboek. Hij heeft het dan maar op eigen initiatief geschreven en uitgebracht op 6 oktober. De SERV focuste daarbij in het bijzonder op streekontwikkeling.

2.2. Toelichting door de heer Wim Knaepen van de SERV-studiedienst

De heer *Wim Knaepen* zegt dat de SERV het groenboek heeft geëvalueerd als consultatiedocument, als richtinggevend beleidskader en als inhoudelijk referentiekader, waarbij zowel leidende principes, instrumenten en methodes als doorbraken aan bod komen. Bij die laatste wordt, zoals gezegd, gefocust op streekoverleg en streekontwikkelingsbeleid.

De SERV vindt de techniek van groenboek en witboek heel positief, omdat hij een weloverwogen beleidsvoorbereiding toelaat, waarbij inspraak en transparantie verzekerd zijn. Procedureel schept een groenboek de verwachting van een ruime en effectieve, publieke raadpleging. Hier echter werd het voor overleg voorgelegd aan een bestuursforum, waarin de drie bestuursniveaus zijn vertegenwoordigd samen met iemand van de Commissie Efficiënte en Effectieve Overheid. De SERV had liever gehad dat ook klanten van de overheidsdiensten waren opgenomen, naast sociale partners en maatschappelijke middenveld. Daarmee hadden zij het groenboek kunnen verrijken en het draagvlak versterken.

Inhoudelijk verwachtte de SERV een grondige analyse en de voorstelling van diverse oplossingen en alternatieve beleidskeuzes. De raad stelt evenwel vast dat het groenboek grotendeels wortelt in het Vlaamse regeerakkoord, dat de resultante is van een politieke consensus. Dat verkleint de discussiemarge. Er worden dan ook vaststaande beleidsopties

naar voren geschoven, terwijl alternatieve – zoals de vrijwillige fusie en de aandacht voor de stadsregio's – onvoldoende worden uitgewerkt.

Het groenboek beoogt een betere dienstverlening door de versnelling van de beleidsprocessen en de verkorting van de beleidsketens. Men tracht het aantal interveniërende bestuursniveaus in de keten te beperken tot twee. Het groenboek licht de interbestuurlijke processen echter niet door en bevat evenmin een stappenplan om dat te doen. Waar zit de overlapping in de beleidsketens? Waar kan efficiëntiewinst geboekt worden? Dat blijven open vragen. Volgens de SERV moet men ook vooraf de rol van de Vlaamse overheid uitklaren. Welke taken behoudt zij en welke stoot zij af naar welk bestuursniveau? Daarover bevat het groenboek echter weinig aanwijzingen.

De SERV onderschrijft het beginsel van de subsidiariteit. De focus moet liggen op de lokale besturen, wat hen echter ook verplicht tot de evaluatie van hun samenwerkingsverbanden. Een ander principe is dat van de vereenvoudiging van de intermediaire structuren. De SERV gaat in zijn advies dieper in op de verkokering. Op Vlaams niveau leidt zij tot een te weinig geïntegreerde aanpak van complexe maatschappelijke problemen. Het groenboek erkent dat maar reikt geen oplossingen aan. Lokaal leidt de verkokering tot de oprichting van structuren met een eigen gebiedsafbakening die geen rekening houdt met andere sectoren. De problemen die dat met zich meebrengt, worden afgewenteld op het lokale beleid.

Vervolgens gaat de heer Knaepen in op de beperking van de provinciale bevoegdheid tot grondgebonden aangelegenheden, terwijl de provincies thans, net als de lokale en Vlaamse overheden, een open taakstelling hebben. Wat men daarmee precies bedoelt, wordt echter niet omschreven in het groenboek. In de ruimtelijke ordening is dat het duidelijkst.

De SERV stelt vast dat het groenboek geen stappenplan bevat over de inzet van instrumenten bij de implementatie van de interne staatshervorming. De raad pleit voor een regelmatige evaluatie van de impact van de methoden en instrumenten op de bestuursorganisatie en de efficiëntie van de overheidswerking, maar in het groenboek staan daarover te weinig aanzetten.

De doorbraken worden aangegrepen om ook administratieve proceshervormingen door te voeren in de beleidssectoren. De SERV vreest dat dit de efficiëntie van de bestuurlijke hervorming zal ondergraven. Bovendien zijn ze disparaat en onvoldoende coherent uitgewerkt. Dat duidt op het ontbreken van een beleidsoverschrijdend, operationeel stramien, dus op de terugkeer van de verkokering.

Ten slotte gaat hij in op de streekontwikkeling, waarvan de contouren in het groenboek nogal vaag zijn. De SERV heeft daarom zijn standpunten nog een keer gebundeld. Het streekbeleid staat mee in voor de sociaaleconomische ontwikkeling van Vlaanderen. Daarom pleitte de SERV al eerder voor een groter engagement van de Vlaamse overheid tegenover streekgebonden projecten. Van de afstoting van de streekontwikkeling door het Vlaamse bestuursniveau kan voor de SERV geen sprake zijn.

Een daadwerkelijke waardering van de adviesrol van Sociaal-Economische Raden van de Regio (SERR) en RESOC is nodig. Een enquête in 2008 leerde dat zij onvoldoende is en dat dit evenzeer geldt voor de aandacht voor economische dossiers in de werking. De SERV pleit voor een evenwicht met de arbeidsmarktmateries. De SERR-RESOC-structuur is niet zomaar één van de talrijke intermediaire structuren waarin kan gesnoeid worden, onderstreept de heer Knaepen. Als onderdeel van het democratische bestel dragen dergelijke besturen juist bij tot efficiëntie en transparantie. Wel moet de financiering van hun werking verduidelijkt worden.

2.3. Besluit van de heer Pieter Kerremans, administrateur-generaal van de SERV

De heer *Pieter Kerremans* vat samen dat de SERV het positief vindt dat het groenboek er is. Wel behoeft een aantal aspecten een grondiger analyse. Verder is er een gemis aan alternatieven ter vergelijking. Het maatschappelijk debat is zeer belangrijk en vond tot nu toe te weinig plaats omdat men zich beperkte tot de bestuursniveaus zelf. Dat blijkt trouwens ook uit de opbouw van het groenboek, waarin het perspectief van de klanten onvoldoende naar voren komt.

De SERV verwacht van de Vlaamse Regering dat die niet overhaast naar een witboek gaat maar het overleg voldoende kansen gunt. Het witboek moet duidelijke keuzes aangeven op grond van een politieke beslissing, en ook een stappenplan bevatten inclusief tijdspad en instrumenten.

2.4. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

De heer *Sas van Rouveroij* is het eens met de opbouwende kritiek van de SERV. Dat de raad niet om advies werd gevraagd, is inderdaad betreurenswaardig. Het bestuursforum is beperkt tot besturen, maar de klanten kunnen gelukkig wel aan bod komen tijdens de screening. Opvallend is dat de indeling in RESOC's, die zeker niet mogen ondergewaardeerd worden, niet spoort met de indeling die Vlabest voorstelt.

De heer *Jan Durnez* informeert in het kader van de subsidiariteit in welke aangelegenheden de lokale overheden volgens de SERV bijkomende beleidsmogelijkheden moeten krijgen en wat de raad bij Vlaanderen wil houden.

SERR en RESOC vormen de corebusiness van de SERV en verdienen grondiger bespreking. Beide worden steevast genoemd in teksten over de verrommeling en dat ligt wellicht aan de onduidelijkheid over het bestuursniveau dat ervoor verantwoordelijk is. Klopt het dat dit snel door toewijzing op te lossen is?

De heer *Kurt De Loor* waardeert het spontane advies van de SERV, dat een aantal van zijn vragen aan Vlabest beantwoordt.

De heer *Jan Verfaillie* detecteert als rode draad dat men niet overhaast te werk mag gaan. Een en ander moet goed beredeneerd worden.

De heer *Willy Segers* stelt vast dat Vlabest om beslissingen vraagt, weliswaar na overleg, terwijl de SERV een andere visie heeft op de timing. Heeft de raad een concreet voorstel?

2.5. Antwoorden van de SERV

De heer *Pieter Kerremans* antwoordt dat de sociale partners geen uitspraak deden over welke bevoegdheden idealiter bij welk niveau terechtkomen. Voor hen is dat een politieke keuze. De SERV is wel iets verder gegaan over SERR en RESOC, die de raad na aan het hart liggen. Het gaat dan meer bepaald over de vraag wat er gebeurt met de resultaten van het overleg en het advies. Daarover leven verwachtingen ten aanzien van de Vlaamse overheid, sinds de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding (VDAB) en Europa als voedingsbodem zijn weggevallen. De SERV wil de pacten harder maken in de vorm van streekcontracten.

De spreker heeft geen mandaat om uitspraken te doen over de timing. Hij onderstreept wel dat een witboek de nodige tijd zal vergen als men alle belanghebbenden hun zeg wil laten doen.

De heer *Peter Van Humbeeck* vult aan dat goede beleidsbeslissingen onderbouwd, transparant en overlegd zijn. Anders moet men achteraf beslissingen herzien of wetten repareren. Tussen groenboek en witboek zijn daarom nog drie dingen nodig. Het Vlaams Parlement

moet de regering allereerst om een reactie op de adviezen vragen. Daarnaast is ook een stappenplan nodig, waarin staat welke thema's nog verder moeten bediscussieerd worden en wat de prioriteiten zijn. Tot slot moet de regering ook aangeven wie in de loop van het proces bij wat wordt betrokken.

De *commissievoorzitter* treedt hem bij dat nog heel wat consultatie nodig is.

De heer *Jan Durnez* sluit zich aan bij haar conclusie. Kan de SERV de commissie een vrijwillig advies bezorgen over het groenboek als instrument, zodat Vlaanderen een model kan vastleggen?

Ook de heer *Jan Verfaillie* sluit zich aan en stelt voor dat de commissie het antwoord van de regering op de adviezen bespreekt in aanwezigheid van de minister.

De heer *Sas van Rouveroij* sluit zich eveneens aan en stelt voor om in dat perspectief het debat in de commissie nog niet af te sluiten. De *voorzitter* legt hem uit dat dit sowieso niet ging gebeuren. Zo zijn de komende weken nog commissies gepland over de materies Welzijn en Onderwijs.

3. 'De Verenigde Verenigingen'

3.1. Toelichtingen door de heer Bart Verhaeghe en mevrouw Liesbeth De Winter

De heer *Bart Verhaeghe* herinnert er bij het begin van toelichting aan dat 'de Verenigde Verenigingen' een samenwerkingsverband is, dat als spreekbuis van het middenveld optreedt. Een aantal prioriteiten van het regeerakkoord en principes in het groenboek hebben een effect op het werk en de werking van verenigingen. De spreker noemt de geplande efficiëntiewinsten, de vermindering van de planlast en het beoogde partnerschap tussen een slagkrachtige Vlaamse overheid en versterkte lokale besturen. Hij onderstreept dat de standpunten die hij gaat voorstellen, gedeeld worden door het hele verenigingsleven. Ook 'de Verenigde Verenigingen' vindt verder overleg absoluut nodig.

Om te beginnen werd de kans gemist om er een écht groenboek van te maken. Het goed uitgewerkte en wetenschappelijk onderbouwde visiedeel staat in contrast met het allegaartje van doorbraakfiches dat erop volgt. Hoewel het groenboek sterk pleit tegen verkokering, bevat het laatste hoofdstuk onsamenhangende sectorale voorstellen. Een groenboek moet geen doorbraken maar verschillende scenario's met hun voor- en nadelen bevatten, oppert de spreker. Gevolg is dat de lezers de mooie principes uit het eerste deel overslaan en meteen gaan kijken wat over hun sector in de fiches staat en daar soms voorbarig en/of emotioneel op reageren.

Mevrouw *Liesbeth De Winter* geeft een voorbeeld uit het sociaal-cultureel volwassenenwerk. Over die sector staat één zin in het groenboek, waarin duidelijk wordt gemaakt dat de provincies op dat vlak geen bevoegdheden meer zullen hebben. Gevolg is onrust en de roep om garanties. Men stelt immers vast dat het groenboek voor andere sectoren wel veel concreter is.

De heer *Bart Verhaeghe* stelt vervolgens dat een grote hervorming een groot maatschappelijk debat verdient. Die kans is gemist. Als men nu te snel voort werkt, zal de interne staatshervorming gebrekkig zijn en daar is niemand mee gebaat. Het middenveld zal een speelbal worden, vreest de spreker. Daarom drukt de spreker erop dat er alsnog overleg komt met alle betrokken actoren, vóór het definitieve witboek en bij de implementatie ervan.

Mevrouw *Liesbeth De Winter* geeft opnieuw een voorbeeld. Het sociaal-cultureel volwassenenwerk telt 15.511 afdelingen – gemiddeld 47 per gemeente – en dat zonder de amateurkunsten, sport- of jeugdverenigingen mee te tellen. Al die stakeholders zijn gepasseerd.

De heer *Bart Verhaeghe* pleit voor overleg met alle actoren. 'De Verenigde Verenigingen' steunt langetermijnplannen als ViA en het Pact 2020. Dat laatste ondertekende het mee en voert het mee uit. Maar voor het groenboek is er op dit moment geen dergelijk maatschappelijk draagvlak, bij gebrek aan duiding en overleg.

Mevrouw *Liesbeth De Winter* merkt op dat de Vlaamse Regering, hoewel zij de mond vol heeft over een warme samenleving, al te vaak en zonder overleg harde besparingen oplegt. Zij geeft het sociaal-culturele volwassenenwerk en de milieusector als voorbeelden. Ook 'elders verworven competenties' worden alleen met woorden gesteund, want men snoeit tegelijk in de opleidingscheques.

De heer *Bart Verhaeghe* vreest dat het groenboek een voorbeeld wordt van goede principes die incoherent geïmplementeerd worden. Heel positief is wel de aandacht voor het culturele aspect en niet alleen voor bestuurskundige structuren. Het groenboek wijdt een heel hoofdstuk aan het belang van democratische legitimiteit, vertrouwen en samenspel voor de kwaliteit van het beleid. De spreker waarschuwt wel dat de aandacht voor beleidscultuur niet mag verslappen bij de uitvoering. Een horizontaal gegeven als 'beleidscultuur' dreigt verloren te gaan als de implementatie sectoraal verloopt.

Een staat hervormen is veel meer dan morrelen aan structuren. De samenleving is een netwerk geworden met actievere burgers en goed uitgebouwd middenveld. Overheden en middenveld moeten zich bezinnen over hun rol en positie. De spreker betreurt dat dit element niet aan bod komt in het groenboek.

'De Verenigde Verenigingen' is net als het regeerakkoord en het groenboek voorstander van sterke en efficiënte besturen, of ze nu Vlaams, intermediair of lokaal zijn. Voor de lokale besturen impliceert dat niet alleen meer autonomie en middelen maar ook meer democratie. Dat betekent dat men luistert naar de burger, de samenleving, het middenveld, en dat men de adviezen van lokale raden niet negeert maar beantwoordt. Deze zaken komen echter onvoldoende aan bod in het groenboek. Sterkere lokale besturen zullen ook leiden tot een sterker middenveld, op voorwaarde dat de Vlaamse overheid voldoende stimulansen biedt.

Verder is participatie niet in tegenspraak met efficiëntie, integendeel: goede participatie leidt tot meer efficiëntie. Ook de commissies-Sauwens en -Berx concludeerden dat snelle en transparante beslissingen meer en betere participatie vereisen. Dat punt zou explicieter in de volgende documenten en in het witboek moeten staan en – vooral – toegepast worden bij de implementatie ervan.

Mevrouw *Liesbeth De Winter* wil dat de bestaande structuren op Vlaams en lokaal vlak goed gebruikt worden. Op dit moment doet Vlaanderen te weinig met zijn strategische adviesraden. Sommige lokale besturen schakelen hun lokale adviesraden zelfs uit, terwijl die laatste pas renderen als men er maximaal op inzet, ze beter ondersteunt, en gebruikt waarvoor ze zijn opgericht. Daarnaast moet ook gezocht worden naar nieuwe participatiemodellen en -structuren. Het moet wel gezegd dat ook de nieuwe initiatieven, die bijvoorbeeld in proeftuinen kunnen ontwikkeld worden, alleen succesvol zullen zijn als de mentaliteit ten aanzien van participatie verandert.

De heer *Bart Verhaeghe* gaat vervolgens in op de planlast. Dat gemeentebesturen voortaan een enkel strategisch meerjarenplan moeten maken, is positief. Verenigingen vrezen wel dat niet langer gegarandeerd wordt dat hun sector voldoende aan bod komt, als hij geen apart plan meer krijgt. De spreker geeft het jeugdbeleid als voorbeeld.

Mevrouw *Liesbeth De Winter* erkent dat gemeentebesturen maatwerk zullen kunnen leveren als zij zelf hun planning en participatie bepalen, maar willekeur is evenzeer mogelijk. Het groenboek bevat weinig participatiegaranties. Alleen de cultuurraden zijn zeker omdat hun bestaan door het Cultuurpact wordt gegarandeerd. De vele andere, lokale adviesraden niet. Zij pleit daarom voor de opname van meer sectorale, strategische doelstellingen in de meerjarenplannen. Daarin moeten de visie op en inspanningen ten opzichte van de verenigingen verduidelijkt worden.

De heer *Bart Verhaeghe* signaleert vervolgens dat het Vlaamse verenigingsleven bang is voor de besparingen die door de interne staatshervorming worden gecamoufleerd. Naast de – hier en daar drastische – besparingen op Vlaams niveau, kan het verenigingsleven bijkomende besparingen niet aan. Subsidiariteit moet consequent doorgevoerd worden. De middelen moeten de bevoegdheden volgen die naar een ander beleidsniveau overgaan. De verenigingen houden minister Bourgeois op dit punt aan zijn toezegging van vorige week in deze commissie.

Mevrouw *Liesbeth De Winter* vult aan dat veel regionale verenigingen voor hun subsidie afhangen van het provinciale niveau. In het sociaal-culturele volwassenenwerk alleen gaat het over 2,7 miljoen euro. Bijkomende complicatie is dat de provincies een andere definitie van Cultuur hanteren dan het Vlaamse niveau, waardoor veel verenigingen onder Welzijnswerk vallen.

De heer *Bart Verhaeghe* doet geen uitspraak over de toekomstige rol van de provincies. Twee interveniërende besturen per bevoegdheidsdomein is een goed principe, maar mag geen fetisj worden. Als de kwaliteit van beleid en dienstverlening bijvoorbeeld drie niveaus vereisen, moet dat kunnen. Omdat er thans grote verschillen zijn tussen de manieren waarop provincies verenigingen ondersteunen en vernieuwing stimuleren, zou een gesloten takenlijst een domper kunnen worden op de dynamiek van bepaalde regio's.

Mevrouw *Liesbeth De Winter* geeft een voorbeeld van een dergelijk verschil: de ondersteuning van de amateurkunsten. Er valt geen lijn in te trekken, maar zij is wel erg waardevol.

De heer *Bart Verhaeghe* stelt tot slot dat de lokale en de streekdynamiek de maatstaf moet zijn in de regiovorming. De diversiteit van het verenigingsleven vormt daarvan een belangrijk element. De spreker vraagt om het middenveld permanent te betrekken bij de regioscreening. Het is wellicht een goed idee om het participatieve karakter als indicator op te nemen. Hij besluit dat bestuurlijke efficiëntie belangrijk is, maar niet alles in de schaduw mag zetten. Een warme samenleving impliceert ook aandacht voor efficiëntie en effectiviteit in doelstellingen als milieu en natuur, diversiteit, armoedebestrijding. Ook voor de subsidiëring van verenigingen mag efficiëntie niet het enige criterium zijn.

3.2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

De heer *Jan Durnez* sluit zich aan bij dat besluit, want niet alles is kwantificeerbaar. De pleidooien voor een nieuwe versie van het groenboek en tegen de gesloten taakstellingen waren zeer duidelijk. Volstaat een planverplichting om een verandering van cultuur en ingesteldheid te bewerkstelligen? Hoe ziet 'de Verenigde Verenigingen' het nieuwe participatiemodel en de coaching door de Vlaamse overheid?

Mevrouw *Els Robeyns* vermoedt dat de grootste onrust veroorzaakt wordt door de vragen over de doorbraken en hun consequenties. Klopt het gerucht dat zij door de provincies wordt aangewakkerd?

De heer *Bart Caron* roept de vraag op of de vandaag inderdaad bestaande en soms zelfs exclusieve rol van de provincies niet kan vervangen worden. Volstaat het niet dat het witboek garandeert dat die subsidiestromen door een ander niveau worden overgenomen? Of valt daarmee het bezwaar niet weg?

Mevrouw *Patricia De Waele* hoorde een pleidooi om het bestaande zoveel mogelijk te behouden. Men schijnt te vrezen dat de participatie door het middenveld de verliezer wordt, maar het lid heeft in het groenboek niet gelezen dat de lokale adviesraden zouden teruggeschroefd worden. Volgens haar zal het verenigingsleven langs die weg zijn stempel kunnen blijven drukken. Wat de regionale structuren betreft, kan het toch niet de bedoeling van de interne staatshervorming zijn om de taakstelling te laten gebeuren door een nieuw niveau? Waar is dan nog efficiëntiewinst mogelijk op dat hogere niveau?

De heer *Sas van Rouveroij* sluit zich aan bij de vraag over de defensieve houding van 'de Verenigde Verenigingen'. Hij waardeert wel hun confirmatie dat de staat niet alleen staat. Tegenover de vrees voor verlies aan beleidsaandacht voor sectoren plaatst het lid een pleidooi voor vertrouwen in de lokale besturen. Als zij toch zou ontbreken – het risico bestaat, erkent hij – kan men die besturen daarop afrekenen.

Wat de vrees voor extra besparingen betreft, meent de heer van Rouveroij dat de hoofdbedoeling van de interne staatshervorming moet blijven om ruimte te creëren voor toekomstige uitdagingen door middel van meer efficiëntie. Sanering kan hoogstens erbij komen als er nog ruimte overblijft.

Tot slot spreekt hij tegen dat efficiëntie in tegenspraak zou zijn met de niet-kwantificeerbare doelstellingen van de warme samenleving. Als men op die manier redeneert, dreigt men immers te concluderen dat de warme samenleving inefficiënt mag zijn, waarschuwt het lid.

Een bestuursniveau is democratisch legitiem omdat het verkozen is. Dat hangt niet af van de manier waarop ze vervolgens omgaat met de civiele samenleving. Die omgang bepaalt het participatieve karakter maar niet het democratische.

De heer *Marc Vanden Bussche* meent dat de planlastvermindering de advisering kan verbeteren. Een vraag om advies bij het begin van een bestuursperiode is meer motiverend volgens het lid dan een consultatie om de haverklap.

Het genoemde bedrag van 2,7 miljoen euro noemt hij 'peanuts'. Dat moet gemakkelijk op te vangen zijn door de Vlaamse overheid.

Mevrouw *Liesbeth De Winter* antwoordt dat daarmee de volkshogescholen en de bewegingen gered zijn. Hopelijk denkt minister Schauvliege daar hetzelfde over als de heer Vanden Bussche. De spreker merkt nog op dat het uitsluitend Cultuur betreft, maar er zijn ook stromen in andere beleidsdomeinen. Vlaanderen werkt met andere structuren dan de provincies, wat de becijfering bemoeilijkt en waardoor onrust wordt veroorzaakt.

Mevrouw *Annick De Ridder*, commissievoorzitter, begrijpt de vrees ook al is zij waarschijnlijk onterecht. Een efficiëntere structuur geeft immers op elk niveau meer ruimte voor beleid.

De heer *Willy Segers* begrijpt dat de verenigingen vragen hebben over het groenboek. Maar de minister lichtte, zoals gezegd, al een tip van de sluier op. Overname van een bevoegdheid door een ander niveau betekent automatisch dat middelen en personeel worden overgeheveld. Geen enkele organisatie of vereniging wordt afgeschaft, ook al staat dat niet letterlijk in het groenboek.

Het lid herinnert eraan dat de interne staatshervorming een politieke beslissing is, die is opgenomen in het regeerakkoord, en dus niet noodzakelijk een maatschappelijk debat

behoeft. De provinciën zelf zijn ook niet op die manier tot stand gekomen. Het is niet de bedoeling om het middenveld uit te sluiten maar de vraag is of een dergelijk debat een staatshervorming wel mogelijk maakt. Het lid wijst in dat verband op de timing. Begin 2013 begint een nieuwe gemeentelijke en provinciale bestuursperiode, wat tijdig de nodige bestuurlijke en technische stappen vereist. Op de vrees voor een gebrek aan inhoudelijke beleidsaandacht kan een cultuur- of jeugdparagraaf in de meerjarenplanning perfect een oplossing bieden in de lokale praktijk.

De heer *Kurt De Loor* heeft begrip voor de bezorgdheid van 'de Verenigde Verenigingen' over de participatie en de aandacht voor de verschillende sectoren bij de noodzakelijke ontwikkeling van een langetermijnvisie. Wat stelt men concreet ter opname voor?

3.3. Antwoorden van 'de Verenigde Verenigingen'

De heer *Bart Verhaeghe* antwoordt dat 'de Verenigde Verenigingen' geen puur defensieve reflex heeft. De vrees komt voort uit de anekdotische doorbraken en uit het gebrek aan inspraak. De verenigingen willen niet dat al het goede dat de voorbije jaren is opgebouwd, zomaar, zonder overleg, weggegooid wordt. De vraag om garanties en minimumstandaarden is geen teken van wantrouwen in de lokale besturen. Er zijn nu eenmaal zowel goede als slechte voorbeelden van participatie.

Wat de bestaande ondersteuning door de provincies betreft, is het van belang dat de steun op zich blijft. Wie haar organiseert, maakt op zich niets uit, zolang het een democratisch verkozen bestuurslaag is. De heer van Rouveroij heeft gelijk met zijn onderscheid tussen democratische legitimiteit en participatie.

Efficiëntie betekent feitelijk heel vaak sneller, goedkoper en minder inspraak. Dat willen de verenigingen niet. Zij vinden dat efficiëntie juist meer luisteren naar de maatschappelijke actoren zou moeten inhouden.

Mevrouw *Liesbeth De Winter* denkt dat het wantrouwen van de verenigingen voortkomt uit het diepe geloof van het groenboek in de lokale besturen, alsof die alle kennis en vaardigheden al bezitten om te komen tot een volwaardig sectoraal beleid. Maar men geeft geen garanties voor de consultatie. Zo worden de lokale adviesraden inderdaad niet afgeschaft, maar de gemeenten zijn wel vrij om zelf hun participatie te organiseren.

De Vereniging van de Vlaamse Provincies (VVP) heeft zelf in haar standpuntbepaling verklaard het sociaal-culturele volwassenenwerk liever kwijt dan rijk te zijn. Van druk vanuit de provincies is dus geen sprake.

De heer *Bart Verhaeghe* bevestigt dat de twijfel uit de sectoren zelf voortkomt.

Annick DE RIDDER,
voorzitter

Jan DURNEZ,
verslaggever